

Καλησπέρα. Καταρχάς ευχαριστούμε τους συντρόφους και τις συντρόφισσες από την κατάληψη Rosa Nera για την ευκαιρία που μας δίνουν να παρουσιάσουμε τη συλλογική εκδοτική μας προσπάθεια. Θα ξεκινήσουμε την εισήγηση με μια σύντομη παρουσίαση του Διαλυτικού. Εκ των πραγμάτων θα ήταν αδύνατο να παρουσιάσουμε όλα τα κείμενα που έχουν δημοσιευτεί στα δύο πρώτα δύο τεύχη και για αυτόν τον λόγο θα περιοριστούμε στην παρουσίαση του πολιτικού πλαισίου του περιοδικού, των αναγκών που μας ώθησαν στην έκδοσή του και των στόχων του.

Στη συνέχεια και παίρνοντας αφορμή από το γεγονός ότι **για εμάς** το νέο εγχείρημα που στήνεται αποτελεί μορφή εδαφικοποίησης του ανταγωνιστικού κινήματος, αποτελεί δηλαδή μια απόπειρα μετασχηματισμού του αλλοτριωμένου χωροχρόνου της καπιταλιστικής πόλης σε πεδίο συνάντησης, διαλόγου και αγώνα θα παρουσιάσουμε το κείμενο του δεύτερου τεύχους *Κριτική της πολεοδομίας*, που είναι το Σημείωμα για τη νέα μετάφραση του κειμένου του Ιβάν Στσεγκλώφ *Συνταγή για μια νέα πολεοδομία*, και αναφέρεται στην ανάπτυξη της κριτικής της καπιταλιστικής πολεοδομίας από τους καταστασιακούς ως πλευράς της ενιαίας κριτικής της καπιταλιστικής θεαματικής κοινωνίας.

Πριν την παρουσίαση της κριτικής της πολεοδομίας από την Καταστασιακή Διεθνή θα προβάλλουμε την ταινία μικρού μήκους που γυρίστηκε από τον Γ. Ντεμπόρ το 1959 με τίτλο «Σχετικά με το πέρασμα κάποιων προσώπων μέσα από μια αρκετά σύντομη χρονική μονάδα», η οποία συνοψίζει κινηματογραφικά τις βασικές θέσεις των καταστασιακών για την κριτική της καθημερινής ζωής και της καπιταλιστικής θεαματικής κοινωνίας συνολικότερα. Θα χρησιμοποιήσουμε την κόπια της ταινίας και τους υπότιτλους που έχει ανεβάσει στο διαδίκτυο η Κατάληψη Σινιάλο, την οποία και ευχαριστούμε. Ελπίζουμε οι σύντροφοι και οι συντρόφισσες από το Σινιάλο να μας συγχωρήσουν για ορισμένες παρεμβάσεις που κάναμε στη μετάφραση των υπότιτλων.

Ξεκινώντας λοιπόν να πούμε ότι η συντακτική ομάδα του Διαλυτικού δεν είναι πολιτική ομάδα και δεν εκφράζει μια ενιαία πολιτική γραμμή επί παντός επιστητού. Μοιραζόμαστε ωστόσο την ίδια εχθρότητα προς το καπιταλιστικό σύστημα, ως σύστημα ταξικής κυριαρχίας, αλλοτρίωσης και εκμετάλλευσης, και την επιθυμία να το καταργήσουμε. Αφετηρία μας είναι οι ταξικοί και κοινωνικοί αγώνες ως φορείς του μετασχηματισμού των κοινωνικών σχέσεων προς την κατεύθυνση της επαναστατικής τους ανατροπής.

Στόχος μας είναι η αυτοκριτική και ο αναστοχασμός πάνω στην αντιφατική πρακτική του κινήματος καθώς και η κριτική όλων των μορφών κοινωνικής δραστηριότητας με σκοπό την υπέρβαση κάθε είδους διαχωρισμών: ηγεσίας-βάσης, διανοητικής-

χειρωνακτικής εργασίας, τέχνης-καθημερινής ζωής, ειδικών-θεατών, καθώς και των διαχωρισμών βάσει εθνότητας, φύλου, φυλής, σεξουαλικού προσανατολισμού, καταμερισμού της εργασίας.

Όπως έγραφαν πριν περίπου μισό αιώνα δυο σύντροφοι, ο Γκυ Ντεμπόρ και ο Τζιανφράνκο Σανγκουινέτι, το δύσκολο έργο που πρέπει να αναληφθεί «όταν η επανάσταση είναι ακόμα πολύ μακριά... είναι κυρίως η **πρακτική της θεωρίας**». Αυτή η πρακτική δεν μπορεί να είναι έργο κάποιων διαχωρισμένων ακαδημαϊκών και διανοούμενων. Η αλλαγή και η απελευθέρωση μπορεί να είναι μόνο η πράξη του ίδιου του προλεταριάτου. Η θεωρητική κριτική είναι μόνο μια στιγμή μέσα στη σύνθετη διαδικασία **παραγωγής** της μορφής και του περιεχομένου μιας εμπειρίας που θα είναι ανταγωνιστική προς την ολότητα των καπιταλιστικών κοινωνικών σχέσεων, συνδυάζοντας τις κατακερματισμένες εμπειρίες αντίθεσης σε μια συλλογική πρακτική που θα καταργεί και θα μετασχηματίζει τις υφιστάμενες συνθήκες και σχέσεις. Με την έκδοση του **Διαλυτικού** επιδιώκουμε να συμβάλλουμε με τις λιγοστές μας δυνάμεις σε αυτό το έργο.

Η υποχώρηση του ταξικού ανταγωνιστικού κινήματος στην Ελλάδα τα τελευταία πέντε χρόνια ήταν ταυτόχρονα μια διαδικασία αποσύνθεσης των έστω και μειοψηφικών μορφών προλεταριακής επικοινωνίας και δράσης που είχαν αναπτυχθεί μέσα στον προηγούμενων κύκλο αγώνων, ο οποίος σε αδρές γραμμές διήρκησε από το 2006 μέχρι το 2013. Η απαξίωση της εργασιακής δύναμης που συντελέστηκε δεν έχει από αυτή την άποψη μόνο μια στενά οικονομική διάσταση αλλά είναι ταυτόχρονα επιστροφή σε μια κατάσταση όπου το προλεταριάτο αποτελεί απλώς αντικείμενο του κοινωνικού γίνεσθαι: οι προλετάριοι εγκλωβίζονται στην αμεσότητα της κοινωνικής ύπαρξής τους. Η ιδιώτευση ως κοινότοπη πραγματικότητα σημαίνει ότι οι προλετάριοι βρίσκονται κατ' ανάγκη αντιμέτωποι με την κοινωνική πραγματικότητα ως ένα σύμπλεγμα άκαμπτων πραγμάτων, τα οποία βρίσκουν έτοιμα και αμετάβλητα και απέναντι στα οποία μπορούν να τοποθετηθούν μόνο με την υποκειμενική κρίση της αναγνώρισης ή της απόρριψης. Το απομονωμένο άτομο δεν μπορεί να αναφερθεί στην ολότητα της καπιταλιστικής πραγματικότητας αλλάζοντάς την πρακτικά.

Η άμεση ύπαρξη των προλετάρων είναι ο διαχωρισμός και ο κατακερματισμός ως προς τα χαρακτηριστικά, τις ικανότητες, τα συμφέροντα και τις ανάγκες τους. Στην κατάσταση της αμεσότητας δεν υπάρχει καμία σύνδεση ανάμεσα στις διαφορετικές ανάγκες, τις επιθυμίες και τις αισθήσεις. Πρέπει να οργανωθεί εκ νέου μέσα στον αγώνα. Αν, επομένως, η μια πλευρά αυτής της συνθήκης είναι η ιδιώτευση, η άλλη πλευρά είναι η περιχαράκωση μέσα σε παγιωμένους και διαχωρισμένους ρόλους και ταυτότητες. Δεν είναι λοιπόν καθόλου τυχαίο το γεγονός ότι μέσα στην ιστορική περίοδο που διανύουμε ενισχύθηκε ο δεξιός και αριστερός εθνικισμός και οι

πολιτικές της ταυτότητας βάσει φύλου, σεξουαλικού προσανατολισμού και ούτω καθεξής. Όποια και αν είναι τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά των πολιτικών τάσεων που διαμορφώνονται έχουν ένα κοινό σημείο: **δεν υπάρχει διαφυγή μέσω της επαναστατικής οδού**: τη μόνη διέξοδο μπορεί να τη δώσει είτε το κράτος, μέσω της εφαρμογής της κατάλληλης εθνικής πολιτικής ή μέσω της κατοχύρωσης δικαιωμάτων εντός του δικαϊκού πλαισίου, είτε η ανανέωση του κυρίαρχου θεάματος και της γλώσσας που του αντιστοιχεί, μέσω της συμπερίληψης και της αφομοίωσης λόγων και συμπεριφορών που ήταν πρωτύτερα αποκλεισμένα από αυτό.

Αυτή την περίοδο επικρατεί μέσα στον αντιεξουσιαστικό χώρο η λογική της περιχαράκωσης και της οικοδόμησης συμπαγών μπλοκ με αποτέλεσμα να δημιουργούνται σχέσεις αντιπαλότητας που δεν επιτρέπουν την ανάπτυξη της αναγκαίας κριτικής συζήτησης και θεωρητικής αντιπαράθεσης. Για αυτόν ακριβώς τον λόγο, το Διαλυτικό δεν αποτελεί όργανο μιας συγκεκριμένης ομάδας ή οργάνωσης και δεν εκφράζει μια ενιαία πολιτική γραμμή επί παντός επιστητού αλλά επιδιώκει να συμβάλλει στην ανάπτυξη της κριτικής συζήτησης που είναι αναγκαία. Αυτό που μας συνέχει είναι η αντίληψη ότι οι διαφορετικές όψεις των κυρίαρχων σχέσεων δεν είναι ανεξάρτητες και αυτόνομες αλλά αλληλεπιδρούν ως δυναμικές και διαλεκτικές στιγμές της καπιταλιστικής ολότητας. Σε αυτό το πλαίσιο, όπως ήδη είπα, τα κείμενα που δημοσιεύουμε στοχεύουν στην κριτική των διάφορων όψεων των κυρίαρχων σχέσεων και στην αυτοκριτική των ταξικών και κοινωνικών αγώνων που δίνονται μέσα σε αυτές.

Επιγραμματικά να αναφέρουμε ότι στο περιοδικό έχουν δημοσιευτεί κείμενα που εστιάζουν στην κριτική των πολιτικών της ταυτότητας, στην κριτική της καπιταλιστικής περιβαλλοντικής πολιτικής και των αγώνων ενάντια στην καπιταλιστική εκμετάλλευση και απαξίωση της φύσης, στους αγώνες των μεταναστριών και των αλληλέγγυων στο Κέντρο Κράτησης Ελληνικού, στην κριτική της σύγχρονης τέχνης και θεσμών όπως η Documenta, στην κριτική του εθνικισμού, στη διαύγαση της επαναστατικής απόπειρας στη Γερμανία το 1918-23. Έχουν επίσης δημοσιευτεί πιο θεωρητικά κείμενα όπως η κριτική του κειμένου του Adorno «Στοχασμοί πάνω στην ταξική θεωρία» και ένα κείμενο κριτικής της στρουκτουραλιστικής και της μεταστρουκτουραλιστικής θεωρίας.

Όπως είπαμε και στην αρχή, στη σημερινή παρουσίαση θα εστιάσουμε στο κείμενο του δεύτερου τεύχους *Κριτική της πολεοδομίας*, το οποίο συνοδεύει τη νέα πλήρη μετάφραση του κειμένου του Ιβάν Στσεγκλώφ *Συνταγή για μια νέα πολεοδομία* και αναφέρεται στην ανάπτυξη της κριτικής της καπιταλιστικής πολεοδομίας από τους καταστασιακούς και τους λετριστές ως **πλευράς** της ενιαίας κριτικής της καπιταλιστικής θεαματικής κοινωνίας.

Πριν προχωρήσουμε στην παρουσίαση του κειμένου, θα προβληθεί η ταινία του Ντεμπόρ, που θα μας εισάγει κατά κάποιον τρόπο στο θέμα.

Ξεκινώντας την παρουσίαση του σημειώματος για την κριτική της πολεοδομίας να επισημάνουμε ότι εκ των πραγμάτων, όλες οι κοινωνικές και ταξικές συγκρούσεις διαδραματίζονται μέσα στο πλαίσιο του καπιταλιστικού χώρου, δηλαδή του χώρου όπως είναι διαμορφωμένος και οργανωμένος από την καπιταλιστική παραγωγή και κυκλοφορία. Όπως έγραφε ο Ντεμπόρ στην *Κοινωνία του Θεάματος* «*Η πολεοδομία είναι η οικειοποίηση του φυσικού και ανθρώπινου περιβάλλοντος απ· τον καπιταλισμό που, εξελισσόμενος λογικά σε απόλυτη κυριαρχία, μπορεί και πρέπει πια να συνθέσει εκ νέου την ολότητα του χώρου σαν δικό του ντεκόρ*».

Θεωρούμε εξαιρετικά σημαντική τη θέση που εκφράζεται στο ίδιο βιβλίο ότι «*η προλεταριακή επανάσταση είναι η κριτική της ανθρώπινης γεωγραφίας, διαμέσου της οποίας τα άτομα και οι κοινότητες πρέπει να κατασκευάσουν το χώρο και τα γεγονότα που αντιστοιχούν στην οικειοποίηση, όχι πια της εργασίας τους μόνο, αλλά της συνολικής τους ιστορίας*».

Παρενθετικά να πούμε ότι από αυτή τη σκοπιά, μια συλλογικότητα του ταξικού ανταγωνιστικού κινήματος στο κέντρο της πόλης ή σε μια γειτονιά δεν μπορεί να αντιμετωπίζει το αστεακό περιβάλλον της με λαϊκίστικους όρους ως ένα πεδίο απέναντι στο οποίο θα πρέπει να συμμορφωθεί αλλά αντιθέτως ως ένα πεδίο στο οποίο θα πρέπει να δημιουργηθούν ρήξεις σε σχέση με την κανονική χρήση του χώρου και του χρόνου ως χωροχρόνου εργασίας, κατανάλωσης εμπορευμάτων και ανάπαυσης-αναπαραγωγής της εργασιακής δύναμης.

Κλείνοντας την παρένθεση, να αναφέρουμε ότι δύο άτομα από τη συντακτική ομάδα του *Διαλυτικού* συνεργαστήκαμε για τη νέα μετάφραση και κριτική παρουσίαση του κειμένου που αποτελεί την αφετηρία της κριτικής της καπιταλιστικής πολεοδομίας από τους καταστασιακούς. Το κείμενο *Συνταγή για μια νέα πολεοδομία* γράφτηκε από τον Ιβαν Στσεγκλωφ ανάμεσα στο 1952 και το 1953 στα πλαίσια της δραστηριότητάς του ως μέλους της Λετριστικής Διεθνούς, εντός της οποίας χρησιμοποιούσε το ψευδώνυμο Ζιλ Ιβαίν (Gilles Ivain). Η Λετριστική Διεθνής υιοθέτησε τον Οκτώβριο του 1953 τη *Συνταγή για μια νέα πολεοδομία* ως κείμενο προσανατολισμού της δραστηριότητάς της. Το κείμενο δημοσιεύτηκε με περικοπές στο πρώτο τεύχος της επιθεώρησης *Internationale Situationniste* (Καταστασιακή Διεθνής – ΚΔ), που εκδόθηκε τον Ιούνιο του 1958. Η συντομευμένη εκδοχή του κειμένου μεταφράστηκε για πρώτη φορά στα ελληνικά από τον Κλωντ Λοράν και τον Παναγιώτη Τουρνικιώτη στη συλλογή κειμένων της ΚΔ, *Χωροταξία*, η οποία κυκλοφόρησε τον Ιανουάριο του 1979 από τις εκδόσεις Άκμων. Μια δεύτερη,

βελτιωμένη μετάφραση αυτής της συντομευμένης εκδοχής έγινε από τον Γιάννη Δ. Ιωαννίδη στη συλλογή κειμένων της ΚΔ, *Το ξεπέρασμα της τέχνης*, η οποία κυκλοφόρησε τον Σεπτέμβριο του 1985 από τις εκδόσεις Ύψιλον. Η πλήρης εκδοχή του εν λόγω κειμένου πρωτοδημοσιεύτηκε στα γαλλικά στον τόμο Ivan Chtcheglon, *Ecrits retrouvés*, ο οποίος κυκλοφόρησε το 2006 από τις εκδόσεις Allia και μεταφράζεται για πρώτη φορά στα ελληνικά στο δεύτερο τεύχος του Διαλυτικού

Επιλέξαμε λοιπόν να συμπεριλάβουμε το κείμενο του Στσεγκλώφ στο δεύτερο τεύχος του *Διαλυτικού* γιατί αποτελεί μια από τις πρώτες απόπειρες κριτικής της καπιταλιστικής πολεοδομίας και της καθημερινής ζωής μέσα στην πόλη, ένα από τα πρώτα κείμενα που έθεσε εκ νέου, μετά την περίοδο της μπολσεβίκικης και της σοσιαλδημοκρατικής αντεπανάστασης, τον επαναστατικό μετασχηματισμό της κοινωνίας ως μετασχηματισμό όλων των όψεων του κόσμου, ως μια συνολικά νέα οργάνωση του χώρου και του χρόνου, ως ξεπέρασμα της καπιταλιστικής αλλοτρίωσης και ως κυριαρχία του ανθρώπου πάνω στην ίδια του τη συνολική εμπειρία και τη δημιουργία της. Πρόκειται όπως είπαμε για μία από τις πηγές της ενιαίας κριτικής της καπιταλιστικής θεαματικής κοινωνίας, που ανέπτυξαν οι καταστασιακοί τα είκοσι χρόνια που ακολούθησαν, κριτική που αντιστοιχούσε στην πιο ριζοσπαστική πλευρά της προλεταριακής κινηματικής πρακτικής εκείνης της περιόδου.

Όπως γράφει ο Στσεγκλώφ, η φονξιοναλιστική πολεοδομία του Λε Κορμπυζιέ – δηλαδή η σχεδίαση των κτηρίων μόνο βάσει της λειτουργίας τους και ο αυστηρός διαχωρισμός της πόλης σε ζώνες κατοικίας, εργασίας, αναψυχής και κυκλοφορίας– η οποία κυριαρχεί τη μεταπολεμική περίοδο στις δυτικές καπιταλιστικές χώρες και αντιστοιχεί στο φορντικό-κεϋνσιανό μοντέλο ρύθμισης του καπιταλισμού της μαζικής παραγωγής-μαζικής κατανάλωσης, είναι κατάλληλη «για εργοστάσια και για νοσοκομεία. Και για τις φυλακές του μέλλοντος... Το άσχημο πρόσωπό του [Λε Κορμπυζιέ] είναι τόσο αποκρουστικό όσο και οι αντιλήψεις του για τον κόσμο... θέλει να συνθλίψει τους ανθρώπους κάτω από φριχτές μάζες τσιμέντου». Εντάσσεται κι αυτή, σύμφωνα με τον συγγραφέα, στον γενικευμένο ευτελισμό που έχει κυριεύσει τον πλανήτη μέσα στο πλαίσιο της μαζικής καπιταλιστικής παραγωγής και κατανάλωσης: «Έχουν όλοι υπνωτιστεί από την παραγωγή και τις ανέσεις – δίκτυο αποχέτευσης, ασανσέρ, μπάνιο, πλυντήριο... Ανάμεσα στον έρωτα και τον σκουπιδοφάγο, η νεολαία έχει σε όλες τις χώρες επιλέξει τον σκουπιδοφάγο». Πρόκειται για μια πολεοδομία που οργανώνει την υπαγωγή της ζωντανής εργασίας και, ευρύτερα της ζωής, στο κεφάλαιο, δηλ. στη νεκρή-παρελθοντική εργασία, την υποταγή του παρόντος στο παρελθόν και διαιωνίζει την απομόνωση και την αποξένωση μέσα από την οργάνωση της κυκλοφορίας. Όπως ελλειπτικά γράφει ο Στσεγκλώφ: «*Tη hacienda δεν θα την δεις. Δεν υπάρχει... Κινούμαστε σε ένα κλειστό τοπίο που τα σημεία αναφοράς του μας τραβάνε*

συνεχώς στο παρελθόν». Λέει με άλλα λόγια ότι στην καπιταλιστική πόλη δεν υπάρχει τόπος για ελεύθερη δραστηριότητα και δημιουργία, αφού η λέξη hacienda σημαίνει στα ισπανικά τόπος της πράξης. Προφανώς, ο Στσεγκλώφ δεν αναφέρεται εδώ στην πράξη που λάμβανε χώρα στα μεγάλα αγροκτήματα της Λατινικής Αμερικής κατά την περίοδο της ισπανικής αποικιοκρατίας αλλά στην ελεύθερη δημιουργική δραστηριότητα των ανθρώπων που θα έχουν εξουσία πάνω στη ζωή τους.

Απέναντι σε αυτή τη συνθήκη της πλήξης και της απονέκρωσης ο συγγραφέας σημειώνει ότι «*Η hacienda πρέπει να χτιστεί*». Προτείνει «*την εφεύρεση νέων, μεταβαλλόμενων τοπίων*», «*Μια νέα αντίληψη του χώρου... Μια νέα αντίληψη του χρόνου... Μια νέα αντίληψη των συμπεριφορών*». Καθώς για τον Στσεγκλώφ η αρχιτεκτονική είναι ο «*απλούστερος τρόπος για να συναρθρώσουμε τον χρόνο με τον χώρο, για να διαμορφώσουμε την πραγματικότητα*», «*το αρχιτεκτονικό συγκρότημα θα μπορεί να τροποποιηθεί. Η μορφή του θα αλλάζει εν μέρει ή ολοκληρωτικά ανάλογα με τις επιθυμίες των κατοίκων του*». Η ρήξη με τον ευτελισμό της κοινωνίας της μαζικής παραγωγής-μαζικής κατανάλωσης πρέπει να γίνει με «*μια ολοκληρωτική ψυχική αλλαγή, μέσα από την αποκάλυψη των ξεχασμένων επιθυμιών*» που απωθούνται γιατί δεν μπορούν να ενταχθούν στην καπιταλιστική αξιοποίηση, «*μέσα από τη δημιουργία ολότελα νέων [επιθυμιών] και μέσα από την εντατική προπαγάνδα υπέρ τους*».

Μια από τις βασικές επιθυμίες πάνω στις οποίες θα θεμελιωθεί η νέα κοινωνία (στην οποία αναφέρεται ο συγγραφέας με τον όρο «πολιτισμός») είναι η ανάγκη για την κατασκευή καταστάσεων την οποία έχει επισημάνει ο Γκυ Ντεμπόρ, σύντροφος του Στσεγκλώφ στη Λετριστική Διεθνή. Ο Γκυ Ντεμπόρ αναφέρθηκε για πρώτη φορά στην έννοια της κατασκευής καταστάσεων τον Απρίλιο του 1952 στο πρώτο τεύχος της λετριστικής επιθεώρησης *Ion*. Η έννοια της κατάστασης προέρχεται από τον Σαρτρ, ο οποίος με τη σειρά του την πήρε από τον Χάιντεγκερ. Στο έργο του *Το είναι και το μηδέν*, ο Σαρτρ υποστηρίζει ότι το είναι μας βρίσκεται πάντοτε «εν καταστάσει». Η ζωή μας είναι μια διαδοχή στιγμών ελευθερίας και εμπειρίας: μια διαδοχή καταστάσεων εντός των οποίων βρισκόμαστε, μέσα στις οποίες ορίζουμε τους εαυτούς μας μέσω των επιλογών και των ενεργειών μας. Έτσι για τον Σαρτρ, η συνείδηση πάντοτε αναδύεται «εν καταστάσει».

Παρά την εχθρότητα του Ντεμπόρ προς τον Σαρτρ, είναι αναμφισβήτητο ότι είχε επηρεαστεί από αυτές τις ιδέες. Στο ιδρυτικό, κατά κάποιο τρόπο, κείμενο της ΚΔ, *Έκθεση για την κατασκευή καταστάσεων*, που δημοσιεύτηκε τον Μάιο του 1957 και περιλαμβάνεται στη συλλογή *Το ξεπέρασμα της τέχνης*, ο Ντεμπόρ συμφωνεί με τον Σαρτρ ότι «*η ζωή του ανθρώπου είναι μια σειρά τυχαίων καταστάσεων*». Η διαφορά βρίσκεται στο ότι εκεί που ο Χάιντεγκερ και ο Σαρτρ διατείνονταν ότι ο άνθρωπος

βρίσκεται πάντοτε «ριγμένος μέσα στον κόσμο» και τις καταστάσεις του, ο Ντεμπόρ υποστήριζε τη συνειδητή, ηθελημένη δημιουργία των καταστάσεων που συγκροτούν το έδαφος της βιωμένης εμπειρίας. Ο Ντεμπόρ συντάσσεται με τον Λούκατς, σύμφωνα με τον οποίο η εν λόγω θέση των Χάιντεγκερ και Σαρτρ μετατρέπει την αλλοτρίωση, δηλαδή την απώλεια του ελέγχου των ανθρώπων πάνω στις συνθήκες της ύπαρξής τους, της παραγωγής και της αναπαραγωγής τους, σε αιώνια οντολογική ανθρώπινη συνθήκη. Όπως γράφει ο Ντεμπόρ στην *Έκθεση για την κατασκευή καταστάσεων*, κεντρική ιδέα είναι η «κατασκευή καταστάσεων, δηλαδή η συγκεκριμένη κατασκευή πρόσκαιρων χώρων ζωής και ο μετασχηματισμός τους σε μια ανώτερη ποιότητα γεμάτη πάθος... Η κατασκευή καταστάσεων ξεκινά πέρα από τη σύγχρονη κατάρρευση της έννοιας του θεάματος. Δεν είναι δύσκολο να δει κανείς πόσο πολύ η ίδια η αρχή του θεάματος, η αρχή της μη παρέμβασης, συνδέεται με την αλλοτρίωση του παλιού κόσμου» [τροποποιημένη μετάφραση].

Ο Ντεμπόρ είχε εντοπίσει ήδη στην *Έκθεση για την κατασκευή καταστάσεων* τον κίνδυνο επαναφομοίωσής της εν λόγω πειραματικής συμπεριφοράς ως διαχωρισμένης καλλιτεχνικής δραστηριότητας: «αν και μπορούμε να χρησιμοποιήσουμε κάθε πραγματικά πειραματική συμπεριφορά, η κατάχρηση αυτής της λέξης συχνά ήταν τρόπος για να δικαιολογηθεί μια καλλιτεχνική δράση στο εσωτερικό μιας σημερινής δομής... Ο μόνος αξιόλογος πειραματικός δρόμος θεμελιώνεται στη συγκεκριμένη κριτική των υφιστάμενων συνθηκών και στο συνειδητό ξεπέρασμά τους». Η ξεκάθαρη απόρριψη της διαχωρισμένης καλλιτεχνικής δραστηριότητας από την ΚΔ θα έπαιρνε ωστόσο μερικά χρόνια ακόμη και θα ολοκληρωνόταν το 1962 με τη διαγραφή του Γιόργκεν Νας.

Ωστόσο, αυτή η σαφής απόρριψη δεν υπάρχει στη *Συνταγή για μια νέα πολεοδομία*. Παρά το γεγονός ότι το εν λόγω κείμενο έθεσε τις βάσεις για την κατοπινή θέση της ΚΔ περί απελευθέρωσης όλων των πλευρών της ζωής από τις απαιτήσεις του κεφαλαίου, παραμένει στο πλαίσιο ενός ουτοπικού καλλιτεχνικού πειραματισμού, που θα μπορούσε να περιοριστεί και να αποστεωθεί στο πεδίο της αρχιτεκτονικής ως διαχωρισμένης δραστηριότητας. Αυτό εκφράζεται ξεκάθαρα ειδικά στα κομμάτια του κειμένου που κόπηκαν κατά τη δημοσίευσή του στην επιθεώρηση της ΚΔ: «Δεν χρειάζεται να δοθεί στον Ντε Κίρικο το ελεύθερο να κάνει ό,τι θέλει στην *Place de la Concorde* και τον *Οβελίσκο της*, θα μπορούσαν απλώς ορισμένες επιχειρήσεις να του εμπιστευτούν την κατασκευή των κήπων που “διακοσμούν” αρκετές πύλες της πρωτεύουσας». Ή η χρήση του διαφημιστικού φυλλαδίου του σόου του Palais de Paris ως παράδειγμα του «*παιχνιδιού με την αρχιτεκτονική, τον χρόνο και τον χώρο*» και η αναφορά στους χαρακτήρες που θα αναλάβουν έναν ρόλο ανάλογο με αυτόν των παπάδων ή των ηρώων για να μπορούν να επιδίδονται σε «*διαρκή περιπλάνηση*». Και, φυσικά, η κατακλείδα του κειμένου που μιλάει για την «*πρώτη πειραματική πόλη η οποία θα μπορούσε... να ζει από έναν εγκεκριμένο*»

και ελεγχόμενο τουρισμό» ως απάντηση σε ενδεχόμενες οικονομικές αντιρρήσεις. Υπάρχουν και άλλα σημεία μέσα στο κείμενο που, ενώ δεν είναι τόσο χτυπητά ως προς τις δυνατότητες που ανοίγουν στην επαναφοίωση, παραμένουν εντούτοις στο πεδίο των ουτοπικών προτάσεων (λ.χ. η δημιουργία συνοικιών που θα αντιστοιχούν σε συγκεκριμένα συναισθήματα και η κατασκευή ειδικών πειραματικών πόλεων) ή, ακόμη, που τοποθετούνται μέσα σε ένα μυστικιστικό θρησκευτικό πλαίσιο (λ.χ. η αναφορά για την αντικατάσταση της θείας λειτουργίας από την περιπλάνηση ή η αναφορά σε μια νέα αντίληψη του χώρου βασισμένη σε μια θρησκευτική κοσμογονία). Άλλωστε, σε αυτό το πλαίσιο, διαγράφηκε ο Στσεγκλώφ το 1954 από τη Λετριστική Διεθνή καθώς του καταλογίστηκε μυθομανία, παραληρηματικές ερμηνείες και έλλειψη επαναστατικής συνείδησης.

Εντούτοις, ούτε η Καταστασιακή Διεθνή ήταν εξαρχής απαλλαγμένη από αυτές τις τάσεις. Ειδικότερα, ο Κονστάντ, που ήταν από τα βασικά άτομα τα οποία, στη βάση του κειμένου του Στσεγκλώφ, ασχολήθηκαν με την ενιαία πολεοδομία, δηλ. τη «διαμόρφωση ενός πεδίου πειραματισμού του **κοινωνικού χώρου** των μελλοντικών πόλεων» (Η ενιαία πολεοδομία στα τέλη της δεκαετίας του '50, ΚΔ #3) κατέληξε τον Μάρτιο του 1961, μετά την αποχώρησή του το 1960 από την Διεθνή, να προτείνει μακέτες εργοστασίων σε ένα άλμπουμ του που εκδόθηκε από το Δημοτικό Μουσείο του Μπόχουμ, ενώ οι συνεργάτες του A. Alberts και Har Oudejans διαγράφηκαν από την ΚΔ τον Μάρτιο το 1960 γιατί δέχτηκαν να χτίσουν μια εκκλησία. Το αντίστοιχο παράδειγμα στην Ελλάδα δίνεται από τον φιλοκαταστασιακό καθηγητή του ΕΜΠ Π. Τουρνικιώτη, που συμμετείχε στην πρώτη μετάφραση του κειμένου του Στσεγκλώφ, ο οποίος ήδη από τη δεκαετία του '90 συμμετέχει σε έργα ανάπτυξης και εξευγενισμού της Αθήνας στα πλαίσια των απαιτήσεων της καπιταλιστικής ανάπτυξης, όπως π.χ. τα έργα ReThink και ReMap Athens.

Ενάντια σε αυτές τις κινήσεις επαναφομοίωσης, το 1962 δημοσιεύεται στο 6^ο τεύχος της ΚΔ το κείμενο «Κριτική της πολεοδομίας» που έγραφε, μεταξύ άλλων, τα εξής: «Ανέκαθεν οι καταστασιακοί υποστήριζαν ότι η “ενιαία πολεοδομία δεν είναι μια πολεοδομική θεωρία αλλά μια κριτική της πολεοδομίας” (ΚΔ #3). Το σχέδιο μιας πιο μοντέρνας, πιο προοδευτικής πολεοδομίας, που υποτίθεται ότι θα διορθώσει τη σημερινή πολεοδομική εξειδίκευση, είναι λάθος ανάλογο με την υπερτίμηση της στιγμής της κατάληψης της εξουσίας από τους επαναστάτες – δηλαδή με μια ιδέα ειδικών, η οποία συνεπάγεται αυτόματα την εγκατάλειψη ή και την καταστολή ακόμα όλων των επαναστατικών καθηκόντων που τίθενται κάθε στιγμή από τις αδιαχώριστες ανθρώπινες δραστηριότητες. Πριν διαλυθεί στη γενικευμένη επαναστατική πράξη, η πολεοδομία αποτελεί αναγκαστικά τον υπ' αριθμό ένα εχθρό των σημερινών δυνατοτήτων της ζωής στις πόλεις... Αν δεχτούμε αυτήν την εξειδίκευση της πολεοδομίας, αυτομάτως μπαίνουμε στην υπηρεσία του υπάρχοντος πολεοδομικού και κοινωνικού ψέματος, στην υπηρεσία του Κράτους».

Στο κείμενο «Για την Κομμούνα» που δημοσιεύτηκε στο 7^ο τεύχος της ΚΔ τα πράγματα τέθηκαν ακόμα πιο συγκεκριμένα: «Μέχρι σήμερα η Κομμούνα εκπροσωπεί τη **μοναδική πραγμάτωση μιας επαναστατικής πολεοδομίας**: γκρέμισε επί τόπου τα απολιθωμένα σύμβολα της κυρίαρχης οργάνωσης της ζωής, αντιμετώπισε τον κοινωνικό χώρο με πολιτικούς όρους και δεν πίστεψε πως ένα μνημείο μπορεί να' ναι αθώο». Το πιο απτό παράδειγμα, ωστόσο, κριτικής της πολεοδομίας την εποχή τους έδωσαν οι καταστασιακοί στο κείμενό τους *Η παρακμή και η πτώση της θεαματικής-εμπορευματικής κοινωνίας* που δημοσιεύτηκε στο 10ο τεύχος της ΚΔ για την εξέγερση των μαύρων προλετάριων το 1965 στο Watts του Λος Άντζελες, όταν έβαλαν ως λεζάντα κάτω από ένα φλεγόμενο σούπερμαρκετ τη φράση: «Κριτική της πολεοδομίας».

Τον πιο ξεκάθαρο ορισμό της κριτικής της πολεοδομίας έδωσε το αγγλικό τμήμα της *Καταστασιακής Διεθνούς* το 1967: «*Η ενιαία πολεοδομία είναι μια κριτική των πόλεων και όχι ένα δόγμα. Είναι η ζωντανή κριτική των πόλεων από τους κατοίκους τους: η διαρκής ποιοτική αξιολόγηση της μεταμόρφωσης, του κοινωνικού χωροχρόνου που γίνεται απ' όλους. Έτσι, αντί να πούμε ότι η Ουτοπία είναι το συνολικό έργο τέχνης, θα ήταν ακριβέστερο να πούμε ότι η Ουτοπία είναι το πλουσιότερο και πλέον περίπλοκο πεδίο που υπηρετεί τη συνολική δημιουργικότητα. Αυτό σημαίνει επίσης ότι όλες οι συγκεκριμένες προτάσεις που μπορούμε να κάνουμε σήμερα έχουν μια καθαρά κριτική αξία. Σε ένα άμεσο πρακτικό επίπεδο, ο πειραματισμός με μια νέα, θετική οργάνωση του χωροχρόνου δεν μπορεί να αποσυνδεθεί απ' τα γενικότερα προβλήματα οργάνωσης και τακτικής που αντιμετωπίζουμε. Ολοφάνερα, ένας **συνολικός αντάρτης των πόλεων**, θα πρέπει να είναι επινοητικός. Πρέπει να μάθουμε να μεταστρέφουμε τις υπάρχουσες πόλεις, να αρπάζουμε όλες τις πιθανές και τις λιγότερο αναμενόμενες χρήσεις του χωροχρόνου που εμπεριέχουν. Η εξημέρωση πρέπει να αρθεί. Μόνο μέσα από αυτά τα πειράματα, απ' όλη την ανάπτυξη του επαναστατικού κινήματος μπορεί να αναπτυχθεί μια πραγματική επαναστατική πολεοδομία. Σ' ένα στοιχειώδες επίπεδο, τα φλεγόμενα γκέτο των ΗΠΑ ήδη μεταδίδουν κάτι απ' το πρωτόγονο μεγαλείο, την επικινδυνότητα και την ποίηση των περιβαλλόντων που διεκδικεί το νέο προλεταριάτο». Οι Κανζιέρ και Ντεμπόρ είχαν ήδη γράψει το 1960 ότι: «η πρακτική της ουτοπίας δεν μπορεί να έχει νόημα αν δεν είναι στενά συνδεδεμένη με την πρακτική της επαναστατικής πάλης. Κι αυτή η τελευταία, με τη σειρά της, δεν μπορεί να στερηθεί μια τέτοια ουτοπία χωρίς να περιπέσει σε κατάσταση στείρας... Το περιεχόμενο της επαναστατικής πολιτικής είναι, επομένως, το σύνολο των προβλημάτων της κοινωνίας. Η μορφή της επαναστατικής πολιτικής είναι μια πειραματική πρακτική της ελεύθερης ζωής μέσω της οργανωμένης πάλης ενάντια στην καπιταλιστική τάξη πραγμάτων».*

Μια τέτοια σύλληψη της πρακτικής της ουτοπίας, δηλαδή της πειραματικής συμπεριφοράς για τη διάλυση της καθημερινής καταπίεσης, ως αναπόσπαστα συνδεδεμένης με την επαναστατική ταξική πάλη έχει φυσικά ξεπεράσει τον καλλιτεχνικό ακόμα ουτοπισμό της *Συνταγής για μια νέα πολεοδομία*.

Αντιθέτως, οι ουτοπικές καλλιτεχνικές πλευρές της *Συνταγής για μια νέα πολεοδομία* και της κριτικής θεωρίας της *Καταστασιακής Διεθνούς* έχουν επαναφομοιωθεί σχεδόν ολοκληρωτικά μέσα στη μεταμοντέρνα πολεοδομία, η οποία έχει εγκαταλείψει τη μηχανιστική λογική του φονξιοναλισμού και τον αυστηρό διαχωρισμό της πόλης σε ζώνες κατοικίας, εργασίας, αναψυχής και κυκλοφορίας. Όπως γράφει ο David Harvey στο βιβλίο του *Η κατάσταση της μετανεωτερικότητας*, «ο μεταμοντερνισμός καλλιεργεί μια αντίληψη για τον ιστό των πόλεων τον οποίο θεωρεί αναγκαστικά κατακερματισμένο, ένα «παλίμψηστο» από μορφές του παρελθόντος τη μία πάνω στην άλλη και ένα “κολάζ” τωρινών χρήσεων, πολλές από τις οποίες μπορεί να είναι εφήμερες». Επομένως, η μεταμοντέρνα πολεοδομία έχει με αλλοτριωμένο τρόπο πραγματώσει τη ρευστότητα των αρχιτεκτονικών συγκροτημάτων που φανταζόταν ο Στσεγκλώφ. Επομένως, αν πρέπει να κρατήσουμε κάτι από τη *Συνταγή για μια νέα πολεοδομία* είναι η βλέψη της για τον μετασχηματισμό και την απελευθέρωση όλων των πλευρών της ζωής στην πόλη που σήμερα είναι υποταγμένες στην εξουσία του κεφαλαίου.

Οι καθημερινές κινήσεις και χειρονομίες προλεταριακής άρνησης είναι ταυτόχρονα κινήσεις επανοικειοποίησης – απαλλοτρίωσης του αλλοτριωμένου καπιταλιστικού χωροχρόνου μέσα στις οποίες παράγεται ένας νέος τύπος εμπειρίας. Πέραν όμως των καθημερινών κινήσεων και χειρονομιών έχει σημασία να εστιάσουμε στις συλλογικές δραστηριότητες άρνησης.

Στη Γαλλία ξέσπασε τους 2 τελευταίους μήνες ένα κίνημα, το λεγόμενο κίνημα των «Κίτρινων Γιλέκων», που παρά τις αντιφάσεις του αποτελεί την πιο προωθημένη έμπρακτη κριτική της πολεοδομίας και, ευρύτερα, της σύγχρονης οργάνωσης της κυκλοφορίας και της παραγωγής εμπορευμάτων, συμπεριλαμβανομένου του εμπορεύματος-εργασιακή δύναμη. Τις τελευταίες δεκαετίες οι προλετάριοι έχουν πεταχτεί έξω από τα κέντρα των πόλεων στη Γαλλία λόγω των απίστευτα ακριβών ενοικίων. Εξαναγκάζονται στη μισθωτή εργασία για να μπορούν να πληρώνουν το αυτοκίνητο που τους είναι απαραίτητο για να συνεχίσουν να εργάζονται, δηλαδή για να συνεχίσουν να υφίστανται εκμετάλλευσή αλλά και για οποιαδήποτε άλλη τους μετακίνηση. Δεν είναι τυχαίο λοιπόν ότι η αύξηση της τιμής της βενζίνης τους οδήγησε στην εξέγερση και ότι οι δράσεις –πέραν των διαδηλώσεων στις πόλεις– συμβαίνουν στους κατεχοχόν μη-τόπους, στους τόπους της απομόνωσης που

επιβάλλει η κυκλοφορία των αυτοκινήτων: εισόδους πάρκινγκ, διόδια, κυκλικούς κυκλοφοριακούς κόμβους.

Όταν κατεβαίνουν στις πόλεις δεν ακολουθούν τη συνηθισμένη-θεσμοποιημένη λιτανεία των οργανωμένων, πειθαρχημένων και πειθαρχικών διαδηλώσεων που αποτελούν την κατεξοχήν έκφραση της αντιπροσώπευσης και της αναπαράστασης, δηλαδή του θεάματος της δράσης. Αντιθέτως, περιπλανώνται μέσα στις πόλεις διασκορπισμένα και συχνά επιτίθενται στις δυνάμεις της τάξης και στα σύμβολα της καπιταλιστικής εξουσίας. Πρόκειται για ένα είδος εξεγερτικής κριτικής της πολεοδομίας και δεν είναι τυχαίο ότι οι μεγαλύτερες καταστροφές γίνονται στις κεντρικές πολυτελείς συνοικίες του Παρισιού και των άλλων πόλεων όπου ζει η αστική τάξη.

Σε αντίθεση με άλλα κινήματα που έχουν ξεσπάσει τα τελευταία χρόνια, όπως το κίνημα του πάρκου Γκεζί και της πλατείας Ταξίμ στην Τουρκία ή τα κινήματα των πλατειών στην Ελλάδα και αλλού, η κατάληψη του δρόμου και της πόλης που παράγει έναν νέο χώρο και χρόνο δεν περιορίζεται στα κέντρα των πόλεων. Δεν κανοναρχείται δηλαδή από την ιεραρχική διάταξη του αστικού και του περιαστικού χώρου. Αντιθέτως, οι καταλήψεις και τα μπλόκα γίνονται σχεδόν πάντοτε σε βασικές κυκλοφοριακές αρτηρίες και στην περιφέρεια. Δίνεται επομένως έμφαση στο μπλοκάρισμα της κυκλοφορίας και τις σχέσεις που δημιουργούνται λόγω αυτού ανάμεσα σε όσους και όσες συμμετέχουν και όχι στη διαμαρτυρία που έχει θεαματικό χαρακτήρα, χαρακτήρα αναπαράστασης. Επίσης, δεν ζητείται καμία άδεια για αυτές τις ενέργειες σε αντίθεση με τις διαπραγματεύσεις που λ.χ. έκαναν οι οργανωτές του Nuit Debout με τις δημοτικές αρχές για να μπορούν να παραμένουν στις πλατείες. Πρόκειται για μια ιδιαίτερα σημαντική καινοτομία του κινήματος. Επίσης, έχει ιδιαίτερο ενδιαφέρον ότι έχουν γίνει κοινά μπλοκαρίσματα της μεταφοράς των εμπορευμάτων της Amazon από εργαζόμενους και «κίτρινα γιλέκα». Η Amazon είναι άλλωστε το πιο εμβληματικό παράδειγμα του νέου μοντέλου κυκλοφορίας των εμπορευμάτων αλλά και συνακόλουθα ενός συνολικά νέου μοντέλου παραγωγής και κατανάλωσης.

Το συνολικότερο ζήτημα των αγώνων μέσα στην πόλη έχει ήδη ανοίξει και στην Ελλάδα μέσα στο πλαίσιο της γενικότερης ανάπτυξης της τουριστικής βιομηχανίας, της διαδικασίας εξευγενισμού και αστυνομικού ελέγχου του κέντρου των πόλεων, των αυξήσεων των ενοικίων λόγω του Airbnb, των πλειστηριασμών των προλεταριακών κατοικιών. Οι συγκρούσεις και οι κινητοποιήσεις που αναμφίβολα θα γίνουν είναι πιθανό να δώσουν το έναυσμα για έναν νέο κύκλο προλεταριακών αγώνων ενάντια στην αριστερά και τη δεξιά του κεφαλαίου και του κράτους μέσα στους οποίους μπορεί να τεθεί και θα τεθεί ξανά το ζήτημα της καθολικής χειραφέτησης των ανθρώπινων αισθήσεων και δυνατοτήτων μέσα στο χώρο και το

χρόνο της καθημερινής ζωής που εκφράζεται για πρώτη φορά με τόσο καθαρό τρόπο στο κείμενο του Στσεγκλωφ.